ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘГАРИФ ҺӘМ ФӘН МИНИСТРЛЫГЫ

«____»_______________ 2024 ел
ДАҺБУ “Г. Тукай исемендәге
Арча педагогия көллияте”
директоры
_______________ Г.Ф.Гарипова

Россия Федерациясе төбәкләреннән килгән укучылар өчен
татар телендә сөйләм практикасын үстерү юнәлешендәге

“БЕЗ-ТУКАЙ ОНЫКЛАРЫ”

төбәкара җәйге ял аланы

ПРОГРАММАСЫ

Мөхәмәтгалиева Алинә Фирдинат кызы,
ял аланы җитәкчесе
Төхфәтуллина Әлфия Госман кызы,
программа авторы

Арча шәһәре, 2024 ел

ЭЧТӘЛЕК

- Программаның мәгълүмати картасы 3
- Хокукый-норматив база 5
- Аңлатма язуы 7
- Программаның концептуаль нигезләре 9
- Программаның эчтәлеге 10
- Программаны тормышка ашыру шартлары 24
- Программа нәтиҗәлелеге мониторингы 25
- Көтелгән нәтиҗә 25

ПРОГРАММАНЫҢ МӘГЪЛҮМАТИ КАРТАСЫ

Программаның тулы исеме	Россия Федерациясе төбәкләреннән килгән укучылар өчен татар телендә сөйләм практикасын үстерү юнәлешендәге “Без-Тукайоныклары” төбәкара җәйге ял аланы
Җитәкче	Гарипова Гөлнара Фидаил кызы, ДАҺБУ “Г. Тукай исемендәге Арча педагогия көллияте” директоры
Программаны конкурска җибәрүче учреждениенең исеме	ДӘҮЛӘТ АВТОНОМ ҺӨНӘРИ БЕЛЕМ БИРҮ УЧРЕЖДЕНИЕСЕ “Г.ТУКАЙ ИСЕМЕНДӘГЕ АРЧА ПЕДАГОГИЯ КӨЛЛИЯТЕ”
Оешманың адресы	422000, ТР Арча шәһәре, Вагыйзовлар урамы 14 нчы йорт
Телефон	+7(843)-663-21-05
Электрон почта	arskped@mail.ru
Үткәрү формасы	Профильле смена
Программаның максаты	Иҗади һәм сәләтле балаларны үстерү, милли үзаң тәрбияләү; аларда туган телгә, шулай ук безнең төбәктә яшәүче башка халыкларның телләренә һәм мәдәниятенә хөрмәт тәрбияләү; яшьләр арасында педагог һөнәренә кызыксыну уяту.
Программаның юнәлеше	Сөйләм практикасын үстерү
Үткәрү вакыты	1.07.2023 – 18.07.2023 22.07.23 – 08.07.23
Программаның теле	Татарча
Программада катнашучылар саны	235 кеше
Сайлап алу шартлары	төрле бәйгеләрдә һәм чараларда актив катнашучылар
Материаль-техник база	Профильле шөгыльләр үткәрү өчен педагогия көллиятенең 6 аудиториясе, шул исәптән татар теле лабораториясе һәм 2 спортзалы, актлар залы бар. Барлык кабинетлар да проектор, экран, тавыш җайланмалары, компьютер белән җиһазландырылган.

	Туклану зонасы –бөтен аланны тукландыру мөмкинлеге булган Г.Тукай исемендәге Арча педагогия көллияте ашханәсе. Үзәк сәхнә – кичке мероприятиеләрне үткәрү өчен тавыш һәм төсләрне көйләү җайланмалары булган Г.Тукай исемендәге Арча педагогия көллиятенең актлар залы һәм ачык мәйданчык Спорт мәйданнары – 2 футбол кыры, 2 волейбол кыры, 1 спортзал – өстәл теннисы, шахмат-шашкалар, арм-спорт белән шөгыльләнү өстәле һ.б.
Программаның кыскача эчтәлеге	Программада традицион чаралар белән новаторлык технологияләре, мәдәни, спорт һәм мәгариф эшчәнлекләре бергә үрелеп барачак. Программаның логикасы үзара бәйләнгән өч юнәлештән тора, алар берсен-берсе тулыландырып укучыларны татар халкының мәдәниятына тулаем керергә һәм шушы 18 көнне аның эчендә яшәргә мөмкинлек бирәчәкләр. Шушы өч юнәлештәге эшчәнлеккә Арча җирендә туып-үскән, бүгенге көндә уңышларга ирешкән язучыларны, журналистларны, сәнгать эшлеклеләрен чакыру, алар белән мастер-класслар, дәресләр, эшлекле уеннар оештыру күздә тотыла.

ХОКУКЫЙ-НОРМАТИВ БАЗА

- Конституцией Российской Федерации (принята всенародным голосованием 12.12.1993, с изменениями, одобренными в ходе общероссийского голосования 01.07.2020).

- Конвенцией о правах ребенка (одобрена Генеральной Ассамблеей ООН 20.11.1989, вступила в силу для СССР 15.09.1990).

- Федеральным законом от 29.12.2012 № 273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации».

- Федеральным законом от 31.07.2020 № 304-ФЗ «О внесении изменений в Федеральный закон «Об образовании в Российской Федерации» по вопросам воспитания обучающихся».

- Федеральным законом от 24.07.1998 № 124-ФЗ «Об основных гарантиях прав ребенка в Российской Федерации».

- Федеральным законом от 30.12.2020 № 489-ФЗ «О молодежной политике в Российской Федерации».

- Приказы №№286,287 Министерства просвещения Российской Федерации об утверждении ФГОС начального общего образования и ФГОС основного общего образования от 31 мая 2021 года.

- Стратегией развития воспитания в Российской Федерации на период до 2025 года (утверждена распоряжением Правительства Российской Федерации от 29.05.2015 № 996-р).

- Указом Президента Российской Федерации от 21.07.2020 № 474 «О национальных целях развития Российской Федерации на период до 2030 года».

- Указом Президента Российской Федерации от 09.11.2022 № 809 «Об утверждении Основ государственной политики по сохранению и укреплению традиционных российских духовно-нравственных ценностей».

- Планом основных мероприятий, проводимых в рамках Десятилетия детства, на период до 2027 года (утвержден распоряжением Правительства Российской Федерации от 23.01.2021 № 122-р).

- Государственной программой Российской Федерации «Развитие образования» (утверждена Постановлением Правительства Российской Федерации от 26. 12.2017 № 1642).

- Федеральным проектом «Успех каждого ребенка» (утвержден президиумом Совета при Президенте РФ по стратегическому развитию и национальным проектам, протокол от 24.12.2018 № 16.).

- СанПин 2.4.1.3049-13 «Санитарно-эпидемиологические требования к устройству, содержанию и организации режима работы дошкольных образовательных организаций» (с изм. от 04.04.2014)

- Утверждение СанПиН 2.4.4.3155-13 “Санитарно-эпидемиологические требования к устройству, содержанию и организации работы стационарных организаций отдыха и оздоровления детей»/URL:https://rg.ru/documents/2014/05/06/sanpin-dok.html

- «Технический регламент о требованиях пожарной безопасности» от 22.07.2008 N 123-ФЗ (ред. от 23.06.2014) (с изм. и доп., вступ. в силу с 13.07.2014)

- “Типовое положение о детском оздоровительном лагере”/URL:https://57.rospotrebnadzor.ru/278/-/asset_publisher/TF5b/content/%D1%82%D0%B8%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B5

АҢЛАТМА ЯЗУЫ

Россия Федерациясе төбәкләреннән килгән укучылар өчен татар теле буенча *сөйләм практикасын үстерү юнәлешендәге* “БЕЗ-ТУКАЙ ОНЫКЛАРЫ” төбәкара җәйге ял аланы программасының *актуальлеге* «2023 – 2030 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү» дәүләт программасы заказын гамәлгә ашыру; Россиядә 2024 елны Гаилә елы дип игълан ителү, Татарстан Республикасында “Фәнни-технологик үсеш” елы игълан ителүе белән дәлилләнә.

Программаның *яңалыгы* – кызыклы һәм заманча аралашу мохите булдырып, балаларны татар теленә, сәнгатенә, мәдәниятенә, әдәбиятына җәлеп итү һәм иҗади хыялларын төрле юнәлешләрдә үстерергә, бик күп яңа һәм кызыклы идеяләрен тормышка ашырырга ярдәм итү. Моннан тыш, программа төрле иҗади һәм интеллектуаль чараларга бай, алар барышында балалар үзләренең сүзлек запасын тулыландыра, татар сөйләмен ишетеп, аралашу мохитендә сөйләшү мөмкинлеге ала.

Программа татар теле олимпиадаларында, конференцияләрдә һәм төрле чараларда актив катнашкан ТР район һәм шәһәрләренең мәгариф учреждениеләре һәм шулай ук Россия Федерациясе төбәкләреннән килгән 12 яшьтән алып 17 яшькә кадәр мәктәп укучылары өчен төзелде.

Тормышка *ашыру вакыты* – 1 ел.

Программаның *максаты:* иҗади һәм сәләтле балаларны үстерү, милли үзаң тәрбияләү; аларда туган телгә, шулай ук безнең төбәктә яшәүче башка халыкларның телләренә һәм мәдәниятенә хөрмәт тәрбияләү; яшьләр арасында педагог һөнәренә кызыксыну уяту.

Бурычлар:

1. Балаларда татар телен өйрәнүгә кызыксыну тәрбияләү;
2. Милли сәнгатькә, мәдәнияткә, иҗатка тарту;
3. Балаларның иҗади сәләтләрен ачу һәм үстерү өчен иҗади мохит булдыру;

5. Сөйләм практикасын үстерү;

6. Спорт белән шөгыльләнү аша балаларның сәламәтлеген ныгыту, аларда сәламәт яшәү рәвеше тәрбияләү.

ПРОГРАММАНЫҢ КОНЦЕПТУАЛЬ НИГЕЗЛӘРЕ

Россия Федерациясе төбәкләреннән килгән укучылар өчен татар теле буенча сөйләм практикасын үстерү юнәлешендәге “Без-тукай оныклары” төбәкара җәйге ял аланы программасының *идеясе* – төрле кызыксындыру юллары аша балаларны милли мәдәнияткә тарту. Программа шулай ук Татарстан Республикасы һәм Россия Федерациясе төбәкләреннән килгән сәләтле балаларны җәлеп итүне гамәлгә ашыра һәм татар телен саклау, үстерү, татар һәм башка халыкларның тарихы һәм мәдәнияте белән таныштыруны күздә тота.

Россия Федерациясе төбәкләреннән килгән укучылар өчен татар теле буенча сөйләм практикасын үстерү юнәлешендәге “Без - Тукай оныклары” төбәкара җәйге ял аланы – *инновацияләр һәм традицияләр территориясе.* Программада традицион чаралар белән новаторлык технологияләре, мәдәни, спорт һәм уку эшчәнлекләре бергә үрелеп барачак.

Россия Федерациясе төбәкләреннән килгән укучылар өчен татар теле буенча сөйләм практикасын үстерү юнәлешендәге “Без - Тукай оныклары” төбәкара җәйге ял аланы – *ресурслы аралашу территориясе.* Программага эшчәнлекнең интерактив төрләрен кертү, укучыларның үзара рухи баюларына, бергәләшеп мастер-классларда, очрашуларда һәм гомуми чараларда катнашулары үзара камилләшүгә китерәчәк.

Россия Федерациясе төбәкләреннән килгән укучылар өчен татар теле буенча сөйләм практикасын үстерү юнәлешендәге “ “Без - Тукай оныклары” төбәкара җәйге ял аланы – *үсеш һәм казанышлар территориясе.* Программа үзара бәйләнгән өч юнәлештән тора, алар берсен-берсе тулыландырып, укучыларны 18 көн буена татар теленә, тарихына, милли мәдәниятенә, спорт, мәгариф һәм сәнгать өлкәсенә тулаем керергә аның эчендә яшәргә мөмкинлек бирәчәк. Шушы өч юнәлештәге эшчәнлеккә Арча җирендә туып-үскән, бүгенге көндә уңышларга ирешкән язучыларны, журналистларны, сәнгать эшлеклеләрен чакыру, алар белән мастер-класслар, дәресләр, эшлекле уеннар оештыру, Тукай исеме белән бәйле урыннар буйлап экскурсияләр күздә тотыла.

ПРОГРАММАНЫҢ ЭЧТӘЛЕГЕ

Аланның эшчәнлек программасы бер-берсен тулыландырып торучы һәм балаларны татар мәдәниятын тирәнтен өйрәнүгә шартлар тудыручы өч төп юнәлештән тора.

1 нче юнәлеш – лингвистика

Максат*:* катнашучыларны аралашу мохитенә алып керү, телне әдәбият, лингвистика, этимология, тарих күзлегеннән өйрәнү.

Мастер-класслар, проектлар, түгәрәкләр:“Күңелле татар теле” сөйләм телен үстерү буенча мастер-класс,“Нәфис тә, гүзәл дә, аһәңле дә туган тел” “Рәсәйнең иң яхшы туган тел укытучысы” бәйгесе җиңүчесе Рәдиф Миннеханович белән сәнгатьле уку буенча мастер-класс, “Язучы дәрес бирә” проекты, “Күңелле сәхнә” театр түгәрәге, “Каурый каләм” иҗат түгәрәге, “ТатАрчаҖәй сөйли” радио түгәрәге, “Яшь журналист” иҗат түгәрәге, “Әдәплелек дәресләре” түгәрәге, һ.б.лар.

Чаралар:“Дуслык аланы” фестивале, Язучылар белән очрашу, “Татар дөньясы” КФУ галимнәре, атказанган укытучылар белән очрашу; «Шәп блогер»мәктәбе проекты катнашучылары белән очрашу; “Балачак һавасы...” “Каурый каләм” әдәби-иҗат берләшмәсе әгъзалары катнашында “Гаилә, мәхәббәт һәм тугрылык көне”нә багышланган чара; “Милли мәдәниятләр күпере”Арча шәһәре фольклор коллективлары белән күмәк уеннар; Педагог, космос белән бәйле " Җиһангирлар" оешмасы җитәкчесе Хәлил Гайнетдинов белән очрашу; КВЕСТ- УЕН “Дуслык юлы”; “Туган телем – иркә гөлем”акыл батлл; “Әдәбият иленә сәяхәт”“Без – 41 нче ел балалары”, “Мулла” фильмнарын карау, анализ; “Туган телем – иркә гөлем” Тамчы – шоу; “Сабантуй”; “Казан арты” тарих-этнография музеена, “Әлифба” музеена, Габдулла Тукай дәүләт әдәби-мемориаль музей комплексына экскурсияләр.

Кунаклар:

1. Рифат Җамал – Язучылар берлеге рәисе урынбасары, танылган шагыйрь, галим;

2. Рифә Рахман - язучы-шагыйрә, галимә-педагог, ТР атказанган мәдәният эшлеклесе, Фатих Хөсни, Г. Исхакый, Җ. Вәлиди, Саҗидә Сөләйманова исемендәге премияләр лауреаты;

3. Сания Әхмәтҗанова– Татарстан язучылар берлеге әгъзасы,Татарстанның атказанган сәнгать эшлеклесе, шагыйрә, Татарстан Мәдәният министрлыгы һәм Язучылар берлегенең Һади Такташ исемендәге әдәби бүләге иясе, “Татар –информ” мәгълүмат агентлыгы редакторы

4. Ринат Мөхәммәдиев – танылган татар язучысы, Г.Тукай исемендәге дәүләт премиясе лауреаты;

5. Ләйлә Минһаҗева – Казан федераль университеты профессоры, галимә

6. Фоат Галимуллин – татар әдәбияты белгече, тәнкыйтьче, КФУ профессоры, филология фәннәре докторы;

7. Зиннур Мансуров – Татарстанның халык шагыйре, публицист һәм җәмәгать эшлеклесе;

8. Гарифҗан Мөхәммәтшин – татар шагыйре, тәрҗемәче, Татарстанның атказанган мәдәният хезмәткәре;

9. Фәнил Гыйләҗев – шагыйрь, Татарстан язучылар берлеге әгъзасы, Ш.Маннур исемендәге премия лауреаты;

10. Шәмсия Җиһангирова – шагыйрә, Татарстан язучылар берлеге әгъзасы,Саҗидә Сөләйманова исемендәге премиялауреаты;

11. Алмаз Хәмзин – татар композиторы, артист, Татарстанның атказанган сәнгать эшлеклесе; Татарстан язучылар берлеге әгъзасы;

12. Камил Кәримов – язучы, журналист, сатирик.

13. Арча үзәк китапханәсе каршында эшләп килгән “Каурый каләм” иҗат берләшмәсе әгъзалары

14. Фатхуллова Кәдрия Сөнгатевна –педагогика фәннәре кандидаты, КФУ доценты

15. Йосыпова Әлфия Шәүкәтовна - профессор, филология фәннәре докторы, КФУ татар филологиясе һәм мәдәниятара коммуникация бүлеге мөдире

16. Мөгтәсимова Гөлназ Ринатовна – филология фәннәре кандидаты, КФУ доценты һ.б.лар

Мастер-классларда катнашучылар үзләренең авторлык эшләрен тәкъдим итәләр: шигырьләр, хикәяләр, әкиятләр иҗат итәләр, әдәби әсәрләрне сәнгатьле уку, анализлау белән шөгыльләнәләр.

2 нче юнәлеш. Вакытлы матбугат чаралары (ВМЧ)

Максатлар: журналистлар белән аралашу мохите булдыру, татарча язма һәм сөйләм текстлары белән эшләргә өйрәтү, ВМЧ белән эшләү күнекмәләрен булдыру.

Мастер-класслар, проектлар, түгәрәкләр:«Шәпблогер»мәктәбе проекты катнашучылары белән очрашу, Беренче татар балаларканалы”ШАЯН ТВ” журналистлары белән мастер-класс;“ТатАрчаҖәй сөйли” радио түгәрәге, “Яшь журналист” иҗат түгәрәге.

Чаралар: “Балачак һавасы...” “Каурый каләм” әдәби-иҗат берләшмәсе әгъзалары катнашында “Гаилә, мәхәббәт һәм тугрылык көне”нә багышланган чара; “Милли мәдәниятләр күпере”Арча шәһәре фольклор коллективлары белән күмәк уеннар;ТНВ каналында “Башваткыч” тапшыруын алып баручы Рафил Җәләлиев белән очрашу һ.б.лар.;

Кунаклар:

1. Дания Нәгыйм – “Шәһри Казан” газетасы журналисты
2. “Арча” радиосы хезмәткәрләре
3. “Арча хәбәрләре” редакциясе хезмәткәрләре
4. Илназ Фазуллин – “Ялкын” журналының баш мөхәррире
5. Беренче татар балаларканалы “ШАЯН ТВ” хезмәткәрләре
6. “Гаилә һәм мәктәп” журналы хезмәткәрләре

Катнашучылар мәкаләләр язалар, социаль челтәрләргә теркәләләр, яңалыклар формалаштыралар, интервью әзерлиләр, видеороликлар төшерәләр, монтажлыйлар. Үз эшләрен “ТатАрчаҖәй” газетасы һәм радиосына тәкъдим итәләр.

Мәдәният программасы кысаларында кичен Г.Тукай әсәрләре буенча мультфильмнар, татар телен халык арасында популярлаштырган видеороликлар,

социаль рекламалар карыйлар. Әлеге активлык интернетта киң карашлы мәгълүмати кыр булдыра, аланның бүгенге эшчәнлегенең практик яктан әһәмиятен көчәйтә.

3 нче юнәлеш. Мәдәният һәм сәнгать

Максатлар: милли уеннар, театр, музыка, бию, рәсем, кул эшләре аша татар мәдәнияте белән таныштыру.

Мастер-класслар, проектлар, түгәрәкләр:“Сорнай” фольклор ансамбле җитәкчесеРинат Гыйләҗев белән мастер-класс, И.Шакиров исемендәге “Дуслык җире – Татарстан – Дуслык территориясе” халыкара җыр фестиваленең 1 турына кастинг, җыр буенча мастер-класслар,“Милли мәдәниятләр күпере”Арча шәһәре фольклор коллективлары белән күмәк уеннар;“Күңелле сәхнә” театр түгәрәге, “Каурый каләм” иҗат түгәрәге, яулык чигү, милли алка, калфак бизәү, брошка ясау буенча мастер-класслар, “Күңелле сәхнә” театр түгәрәге, “Серле буяулар” рәсем сәнгате түгәрәге, “Хәрәкәттә – бәрәкәт” бию буенча мастер класс, “Кызыклы анимация” мультфильмнар ясау буенча мастер-класс, видео сәнгате түгәрәге, фольклор түгәрәге, “Сәхнә осталыгы” түгәрәге, “Җырлы балачак” җыр түгәрәге, “Кардәш” төрки халыкларның мәдәниятен өйрәнү түгәрәге; “Шаулы музыка уен кораллары оркетры” түгәрәге һ.б.лар

*Чаралар*КВЕСТ- УЕН “Дуслык юлы”;; “Без – 41 нче ел балалары”, “Мулла” фильмнарын карау; театр артистларыннан мастер-класслар; “Уңыш баскычы” лидерлык сыйфатларын ачыклау өчен тренинг; “Тратата-тратата бүген театр була...”классик спектакльләрне яңача сәхнәләштерү; Алдынгылар хәрәкәтенә багышланган чаралар: квест уен, кызыклы шәхесләр белән очрашу һ.б.лар

Кунаклар:

1. Ринат Гыйләҗев – “Сорнай” фольклор ансамбле җитәкчесе;
2. Фәнис Җиһанша - Г.Камал исемендәгеТатардәүләтакадемиятеатрартисты;
3. Илфак Хафизов – Д. Сираҗиев исемендәге премия лауреаты, Тантана җинүчесе, К. Тинчурин исемендәге Татар дәүләт драма һәм комедия театры артисты;
4. Ландыш Ибатуллина - К. Тинчурин исемендәге Татар дәүләт драма һәм комедия театрыартисты;

5. Рафил Җәләлиев –Татар эстрадасының танылган җырчысы, ТНВ каналында “Башваткыч” тапшыруын алып баручы;

6. “Җидегән чишмә” Арча халык театры артистлары;

7. Алмаз Хәмзин – татар композиторы, артист, Татарстанның атказанган сәнгать эшлеклесе; Татарстан язучылар берлеге әгъзасы,

8. Арча шәһәре фольклор коллективлары

9. Кул эшләре осталары

Мастер-класслар театраль сәнгатьне, музыканы, җырлау сәләтен, бию, кул эшләрен үстерүгә юнәлтелгән.

Мәдәният программасы кысаларында милли бәйрәмебез Сабантуй үткәрү каралган. Әлеге бәйрәмдә һәр катнашучы үз номеры белән чыгыш ясый, кул эшләренә өйрәнә, уеннарда катнаша ала. Очрашуда өйрәнгәннәрен башкаларга тәкъдим итә.

Программа кысаларында аланны тантаналы ачу һәм ябу (4 нче һәм 17 нче көннәр), спорт чаралары, корпоратив чаралар, Арча муниципаль районы музейларына экскурсияләр дә үткәрү каралган.

Режим вакыты

8:00-8:30	Йокыдан тору, юыну
8.30-9.00	Иртәнге күнегүләр
9:00 –10.00	Иртәнге аш
10:00-10.30	«Хәерле иртә, Тукай оныклары!» иртәнге җыен, көн тәртибе
10:30-12:00	Түгәрәкләр эшчәнлеге,осталык дәресләре
12.00-14.00	Төшке аш
14:00-15:00	Төшке ял вакыты
15.00-16.00	Спорт сәгате, күмәк уеннар, очрашулар
16:00-17:00	Кичке әбәт (полдник)
17.00-18.00	Отрядлар вакыты. Кичке чараларга әзерлек
18.00-19.00	Кичке аш
19.00 – 20. 00	Кичке чара
20:00-20.30	«Хәерле кич, Тукай оныклары!» кичке җыен, көнгә нәтиҗә
20:30-21.00	Икенче кичке аш
21:00 - 22:00	Дискәтүк
22:00 - 22:30	Төркемнәрдә шәмчекләр, йокы сәгате
22.30-23.00	“Киңәшле эш таркалмас” (әйдаманнар өчен планерка)

План-сетка

Көннәр **Көн темасы**	**Сайланган** **профиль буенча чаралар**	**Җаваплы кеше (вазыйфасы)**	**Ял итүчаралары**	**Җаваплы кеше (вазыйфасы)**
1 нче көн (1 нче июль) **Исәнме, ТатАрчаҖәй!**	Балаларның татар телен белүләре, сәләтләрен ачыклау буенча анкета үткәрү.	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе	"Тукай ягына рәхим итегез!" (әйдаманнарның сәламләү чарасы) "Без - Тукай оныклары" гимнын тәгъдим итү	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе
2 нче көн (2 нче июль) **"Без - яшь, без - сәләтле..."!**	Төркемнәр эчендә сайлап алу туры "Без талантлар эзлибез", отряд почмаклары ясау; Командалар формалашу өчен тренинг "Бердәм булыгыз"	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Латыпова Э.Р. педагог-психолог Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе,	"Галиябану" спектаклен карау "Без талантлар эзлибез". Отряд почмагын булдыру. Төркемнәрнең иҗади чыгышлары. Отрядларны тәкъдим итү	Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Шакирова Ф.М. – "Яшьлек" театр студиясе җитәкчесе Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман,

				Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе, әйдаманнар
3 нче көн (3 нче июль) Укытучы – һәр һөнәргә юл башы	Остаханәләрдә һөнәри юнәлеш буенча мастер класслар	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, “Остаханә” җитәкчеләре Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман,	Түгәрәкләр эшчәнлеге, осталык дәресләре, спорт уеннары	Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман, әйдаманнар,
4 нче көн (4 нче июль) **Хәрәкәттә – бәрәкәт**	Түгәрәкләр эшчәнлеге, осталык дәресләре, спорт чаралары	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Гыйләҗева А. Д., Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчеләре	Аланның ачылу тантанасы,	Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Гыйләҗева А. Д., Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчеләре, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман, әйдаманнар,
5 нче көн	Осталыкка өйрәтүче	Әйдаманнар,	*“Һөнәр – кулдагы*	Мөхәммәтгалиева А.

(5 нче июль) *Һөнәр – кулдагы алтын беләзек* (**Һөнәрләр көне**)	мастер-класслар, түгәрәкләр	Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе Мастер-класс җитәкчеләре	*алтын беләзек" кул эшләрен тәкъдим итү* "Без - шәп егетләр, шәп кызлар!" Комплементлар көне уңаеннан кечке дискәтүк	Ф. лагерь начальнигы, Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман, әйдаманнар,
6 нчы көн (6 нче июль) **Дуслык белән көчле без!**	Түгәрәкләр эшчәнлеге, осталык дәресләре, спорт чаралары КВЕСТ- УЕН "Дуслык юлы"	Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман, әйдаманнар,	"Дуслык аланы" фестивале	Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман, әйдаманнар,
7 нче көн	Спорт уеннары	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. -	Кичке чара:"Әй биибез, биибез!" бию	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. -

(7 нче июль) **Сәламәт тәндә – сәламәт акыл** **Сәламәтлек көне**	Күңелле стартлар	лагерь начальнигы урынбасары, Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе	көне уңаенан «БиюBattle	лагерь начальнигы урынбасары, Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе
8 нче көн (8 нче июль) **Гаилә, мәхәббәт һәм тугрылык көне**	Мастер-класслар, түгәрәкләр “Гаилә, мәхәббәт һәм тугрылык көне”нә багышланган чара. Спорт сәгате. Күмәк уеннар	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе	“ Гаилә, мәхәббәт һәм тугрылык көне” көненә багышланган квест-уен	Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман, әйдаманнар,
9 нчы көн (9 нче июль) **“Илһам канатында” иҗат көне**	«Шәпблогер» мәктәбе проекты катнашучылары белән очрашу	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы,	“Туган телем – иркә гөлем” Тамчы - шоу “Иң шәп алан” видеолар бәйгесе	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы,

		Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе		Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе
10 нчы көн (10 нче июль) **Җыр-моң җанга дәва**	“Киресенчә көн” экватор И.Шакиров исемендәге “Дуслык җире – Татарстан – Дуслык территориясе” халыкара җыр фестиваленең 1 турына кастинг, җыр буенча мастер-класслар. Спорт сәгате, мастер-класслар, түгәрәкләр	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе	Беренче ярдәм күрсәтү буенча мастер класс Татар эстрадасы җырчысы Илгәрәй белән дискәтүк	Әйдаманнар, Гыйләҗева А. Д., Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчеләре, Галимҗанов Ф. М. – физрук Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман,
11 нче көн (11 нче июль) **Матур әдәбият көне**	“Язучы дәрес бирә” проекты. Язучылар белән очрашу.	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман	“Әдәбият иленә сәяхәт”“Без – 41 нче ел балалары” фильмын карау, анализ	Әйдаманнар, Гыйләҗева А. Д., Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчеСе, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Гиндуллина Г. И. -

		Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе		өлкән әйдаман,
12 нче көн (12 нче июль) Башваткычлар илендә	Татар эстрадасының танылган артисты, ТНВ каналында “Башваткыч” тапшыруын алып баручы Рафил Җәләлиев белән очрашу	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе	Кичке чара: “Арча ягы – Данлы Тукай ягы” башваткыч	Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Әйдаманнар, Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчеСе, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман,
13 нче көн (13 нче июль) Телевидение – мөмкинлекләр иле	Шаян ТВ белән очрашу	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе	Спорт сәгате. Күмәк уеннар. Отрядлар арасында, теннис, волейбол буенча чемпионат	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе
14 нче көн	“Әрәпә”, бүләк җыю	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. -	Спорт сәгате. Күмәк	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. -

(14 нче июль) **Сабантуй бүген бездә!**	күренеше **Сабантуй**	лагерь начальнигы урынбасары, Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе	уеннар. Отрядлар арасында, теннис, флорболл, волейбол буенча чемпионат	лагерь начальнигы урынбасары, Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе
15 нче көн (15 нче июль) **“Театр – яктылыкка нурга илтә”**	театр артистлары белән очрашу, мастер класс “Әлифба” Г. Кариев исемендәге яшь тамашачы театры спектакле	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе	“Сәламәт тәндә – сәламәт акыл” күңелле стартлар “Тра-та-та – тра-та-та бүген театр була...” классик спектакльләрне яңача сәхнәләштерү	Әйдаманнар, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе
16 нчы көн (16 нче июль) **Алдынгылар хәрәкәте көне**	Алдынгылар хәрәкәтенә багышланган чаралар: квест уен, кызыклы шәхесләр белән очрашу	Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе, Төхфәтуллина Ә. Г. -	Илназ Гарипов белән кичке дискәтүк	Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе, Төхфәтуллина Ә. Г. -

		лагерь начальнигы урынбасары, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман, әйдаманнар,		лагерь начальнигы урынбасары, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман, әйдаманнар,
17 нче көн (17 нче июль) **Саубул, ял аланы!**	“Ял аланының онытылмас мизгелләре” фото, видео бәйге	Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман, әйдаманнар,	Аланның ябылу тантанасы “Саубул, ял аланы!”	Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман, әйдаманнар,
18 нче көн (18 нче июль)	Балаларны озату	Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Гыйләҗева А. Д., Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары,	Балаларны озату	Мөхәммәтгалиева А. Ф. лагерь начальнигы, Хәйдәрҗанова Д.Г. - музыка җитәкчесе, Төхфәтуллина Ә. Г. - лагерь начальнигы урынбасары, Гиндуллина Г. И. -

		Гиндуллина Г. И. - өлкән әйдаман, әйдаманнар,		өлкән әйдаман, әйдаманнар,

ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУ ШАРТЛАРЫ

Профильле шөгыльләр үткәрү өчен педагогия көллиятенең 6 аудиториясе, шул исәптән татар теле лабораториясе һәм 2 спортзалы, актлар залы күздә тотыла. Барлык кабинетлар да проектор, экран, тавыш җайланмалары, компьютер белән җиһазландырылган.

Туклану зонасы –бөтен аланны тукландыру мөмкинлеге булган Г.Тукай исемендәге Арча педагогия көллияте ашханәсе.

Үзәк сәхнә – кичке чаралар үткәрү өчен тавыш һәм төсләрне көйләү җайланмалары булган Г.Тукай исемендәге Арча педагогия көллиятенең актлар залы һәм ачык мәйданчык.

Спорт мәйданнары – 2 футбол кыры, 2 волейбол кыры, 1 спортзал – өстәл теннисы, шахмат-шашкалар, арм-спорт белән шөгыльләнү өстәле һ.б. Аланны бизәүдә логотиплар, флаг һәм баннерлар кулланыла.

Программаны гамәлгә ашыруда катнашучы кадрлар составы:

№ п/п	**Фамилия, исем, отчество**	**фазыйфасы**
1.	Мөхәмәтгалиева Алинә Фирдинат кызы	Лагерь начальнигы
2.	Төхфәтуллина Әлфия Гоосмановна	Лагерь начальнигы урынбасары
3.	Гиндуллина Гүзәл Ильдусовна	Өлкән әйдаман

4.	Хәйдәрҗанова Диләрә Галимовна	Музыкаҗитәкчесе

ПРОГРАММА НӘТИҖӘЛЕЛЕГЕ МОНИТОРИНГЫ

Лагерьда нәтиҗәлелек мониторингы берничә этапта уза:

• башлангыч этапта - баланың сәләте, мөмкинлекләре, кызыксынуларытурында мәгълүмат җыю өчен үткәрелә(керү анкетасы);

• арадаш диагностика – программаны гамәлгә ашырганда, балаларның кәефләренә карап, төзәтмәләр кертергә мөмкинлек бирәчәк(шәмчекләрдә балаларның үткән көн турында әңгәмәләр үткәрү, бәя бирү);

• йомгаклау диагностикасы - программаныгамәлгә ашыру нәтиҗәләрен бәяләргә мөмкинлек бирәчәк (чыгу анкетасы).

КӨТЕЛГӘН НӘТИҖӘ

1. Катнашучыларның ялын уңайлы, куркынычсыз, актив итеп оештыру, һәркемгә уңайлы мохит тудыру;
2. 160 баланың иҗади мөмкинлекләрен һәм сәләтләрен үстерү;
3. Аларны милли мәдәнияткә, иҗатка, сәнгатькә җәлеп итү; туган телгә, шулай ук безнең төбәктә яшәүче башка халыкларның телләренә һәм мәдәниятенә хөрмәт тәрбияләү; педагог һөнәренә кызыксыну уяту;

4. Мастер-класслар, эшлекле очрашулар, кызыклы, заманча чаралар аша, татар телендә сөйләшү ихтыяҗы тудырып,сөйләм практикасын үстерү.
5. Белем бирү программасы белән үрелеп барган спорт уеннары, көндәлек режим балаларның сәламәтлеген ныгыту, аларда сәламәт яшәү рәвеше тәрбияләү.
6. Лагерь турында уңай фикер тудыру.

КУЛЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ

1. Воронкова Л.В. Как организовать воспитательную работу в отряде: Учебное пособие. – М.: Центр педагогического образования, 2013. – 304с.
2. Григоренко Ю.Н. Кипарис-3: Планирование и организация работы в детском оздоровительном лагере: Учебное пособие по организации детского досуга в лагере и школе. – М.: Педобщество России, 2012. – 160с.
3. Оздоровление и занятость детей в период каникул. Нормативные документы образовательного учреждения, 2014. - № 12. - с. 16-69.
4. Панченко С. Как подготовить ребят к активной жизни в летнем лагере. Народное образование, 2014. - № 3. - с. 217-223.
5. Панченко С. Планирование лагерной смены. Народное образование, 2014. - № 3. - с. 212-220.
6. Петрусинский В.В. Игры для активного общения. – М.: Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, 2013. – 157с.
7. Правовое и методическое обеспечение деятельности летнего оздоровительного лагеря: Регламентирующие документы. Примеры оздоровительных проектов. Практическое пособие. Авт.-сост. В.Д.Галицкий, И.А.Кувшинкова. – М.: АРКТИ, 2012. – 112с.
8. Сысоева М.Е. Организация летнего отдыха детей: Учебно-методическое пособие. – М.: ВЛАДОС, 2013. – 176с.

9. Сысоева М.Е. Дневник воспитателя детского лагеря. – М.: Центр гуманитарной литературы, 2014. – 80с.

10. Юзефавичус Т.А. Кипарис-9: Советы бывалого вожатого: Учебное пособие по организации детского досуга в лагере и школе. – М.: Педобщество России, 2013. – 160с.